

Rīgā, 2016.gada 7.novembrī

LŽA Ētikas komisijas atzinums par Austras Muižnieces 21.09.2016. sūdzību

Latvijas Žurnālistu asociācijas (LŽA) Ētikas komisija izskatīja Austras Muižnieces sūdzību, kurā tās iesniedzēja aicināja izvērtēt, vai LŽA biedra Kaspara Ūdra publikācijas par medikamentu Rigvir portālos pietiek.com un vipi.lv atbilst LŽA Ētikas kodeksa punktiem 2.2., 2.3. un 2.5.

Austras Muižnieces sūdzībā ir runa par informāciju un viedokļiem, kas izteikti šajās publikācijās: <http://www.vipi.lv/vip/latvija/idn61128/razuks-ar-vezi-slimo-pacientu-situacija-valsti-ir-katastrofala-video/> ;
[http://www.pietiek.com/raksti/interneta trolliene austra muizniece, kas jus esat pa tiesiba](http://www.pietiek.com/raksti/interneta_trolliene_austra_muizniece_kas_jus_esat_pa_tiesiba); <http://www.vipi.lv/vip/latvija/idn61130/atmaskots-trollis-ta-ir-austra-muizniece-kura-neveiksmigi-censas-iznicinat-latvijas-veiksmes-status/> un <http://www.slavenibas.lv/zinas/1960/atmaskots-interneta-trollis-zimbabve-jeb-austra-muizniece-kapec-to-visu-darat/>

Sūdzības iesniedzēja uzskata, ka Kaspars Ūdris savās publikācijās sniedzis šādus nepatiesus faktus:

1. *“Īpašu uzmanību šiem notikumiem pievērša tas, ka visa jezga sākusies no viena anonīma iesnieguma Veselības inspekcijai, kā rezultātā sekoja zāļu ražotājam uzlikts administratīvais sods, kas pašlaik pārsūdzēts.”* Šis apgalvojums neatbilst patiesībai. Mans iesniegums Veselības inspekcijai nebija anonīms, to oficiāli iesniedzu ar portāla Latvija.lv starpniecību, autorizējoties un norādot savus personas datus.
2. *“produkts ilgstoši tiek nelietīgi un brutāli kritizēts, nomelnots bez jēlkāda seguma un pierādījumiem”* – Veselības inspekcijas atzinums par negodīgu komerepraksi ir pierādījums kritikas pamatotībai, turklāt jau iepriekš bijuši vairāki līdzīgi atzinumi.
3. *“Sekoja neliela, draudzīga sarakste čatā, kas rezumējās ar Zimbabves solījumu sniegt atbildes, vēlākais, pirmdien”*: ievietoju ekrānšāviņu no sarakstes Twitter. Solīju atbildēt ne ātrāk par pirmdienu. ./.
Tā kā neesmu valsts amatpersona, man nav nekāda pienākuma noteiktā laikā atbildēt žurnālistiem, vēl jo vairāk tad, ja pēc Kaspara Ūdra ierašanās Saeimas sēdē kopā ar Rigvir holdinga pārstāvi rodas aizdomas par angažētību un neobjektivitāti, kā arī nav atbildēts uz jautājumu, kurus medijus Kaspars Ūdris pārstāv.
4. *“Jo anonīmajai personai tika uzdots arī jautājums: kas jūs esat patiesībā? Un tas viņu acīmredzami pārbiedēja”* – šī ir spekulācija, nevis fakts.
5. *“Taču, sākot no 2016. gada 26. maija, visi parādi ir pilnībā nomaksāti. Šis laiks tieši sakrīt ar melnās kampaņas uzsākšanu Zimbabves Twitter kontā ar nosaukumu “zimbabve a.k.a zimba”.* – Nav taisnība, mans pirmais tvīts par Rigvir problēmām bija jau 2015. gada oktobrī:
<https://twitter.com/zimbabve/status/658607365063876609>, par to esmu gana daudz runājusi visa gada gaitā. Ja par kampaņas uzsākšanu uzskata iesnieguma rakstīšanu Veselības inspekcijai, arī tad dati nesakrīt, jo tas tapa 2016. gada

26. jūlijā. Publiskajai videi paredzētā un manā Twitter kontā, tātad arī Kasparam Ūdrim pieejamā iesnieguma kopija (bez personas datiem) redzama šeit:

<https://drive.google.com/drive/u/2/folders/0Bw4fPVNdIU4lSmRMBUREQjIVeEE>. Turklāt, lai tiktu pie informācijas par manu nomaksāto parādu, bija jābūt pieejai manam personas kodam, kas liek domāt par personas datu neaizskaramības pārkāpumu.”

Otrkārt, sūdzības iesniedzēja lūdz izvērtēt, vai Kaspars Ūdris minētajās publikācijas ir respektējis viedokļu daudzveidību – Ētikas kodeksa 2.3.punkts.

Treškārt, Austra Muižniece vēlas, lai tiktu vērtēts, vai Kaspara Ūdra ierašanās Saeimā kopā ar Rīgvir pārstāvi nozīmē, ka viņš pārkāpis Ētikas kodeksa 2.5 punktu, jo slēpti pārstāv konkrētā uzņēmuma intereses savās publikācijās.

LŽA biedrs Kaspars Ūdris savā paskaidrojumā LŽA Ētikas komisijai ir minējis sekojošo:

“Pirmkārt, vēlos atzīmēt, ka šī mana publikācija ir tikai pirmā sadaļa par šobrīd smago onkoloģijas tēmu Latvijā. Un tā ir tikai mans kā žurnālistiskās darbības rezultāts, kas atspoguļo viedokli par ziņām, kas ir manā rīcībā. Publikācija portālā Pietiek.com atrodas sadaļā “Komentāri un viedokļi”, līdz ar to es paužu tikai savus komentārus un tikai savu viedokli tīmekļa blogā Pietiek.com, kas nav reģistrēts Uzņēmumu reģistrā kā Masu informācijas līdzeklis un uz ko neattiecas Likums par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem.

Otrkārt, attiecībā par it kā *nepatiesajiem faktiem*:

- par pirmo punktu: ar anonimitāti ir domāts, nevis iesniegums bez tā sastādītāja rekvizītiem, bet gan dokuments, par kura autoru plašākai sabiedrībai nav (nebija) pieejama informācija, kā arī tā tika rūpīgi slēpta;
- par otro: rakstā iekļautais citāts ir mans radušais viedoklis par pretenzijas iesniedzējas Twitter kontā esošo informāciju, kas uz raksta sastādīšanas brīdi nebija pamatota ar objektīviem un pamatotiem apsvērumiem. Šie apsvērumi nevar būt arī A.Muižnieces minētais Veselības inspekcijas atzinums par negodīgu komercpraksi, jo atzinums ir par produkta reklamēšanu, nevis produkta kvalitāti, līdz ar ko nav pamata uzskatīt, ka publikācija saturētu nekorektu informāciju;
- par trešo: publikācijā arī norādu „*Diemžēl līdz pat šai dienai anonīmais trollis nav ne tikai sniedzis atbildes uz jautājumiem, bet aktīvā un visādi citādi komunicēt kārā sieviete nav pat informējusi par atbilžu nesniegšanas iemesliem, neskatoties uz atkārtotu lūgumu.*” Tātad, līdz pat raksta publicēšanas brīdim biju gaidījis saņemt atbildes uz interesējošajiem jautājumiem, jo pati anonīmā “Zimbabve a.k.a Zimba” bija tvītojusi, aicinājusi, lai žurnālisti pie viņas vēršas ar jautājumiem (manā rīcībā ir šāds ekrānšāviņš no Twitter). Tāpat apmelojošs un godu un cieņu aizskarošs ir apgalvojums “...*ierašanās Saeimas sēdē kopā ar Rīgvir holdinga pārstāvi rodas aizdomas par angažētību un neobjektivitāti...*”. Es Saeimā ierados kopā tikai ar savu operatoru, tam ir arī liecinieki, piemēram, Saeimas preses

dienesta vadītājas vietniece Dana Naunikas, un tas noteikti fiksēts arī novērošanas kamerās. Tas, ka jau ēkas iekšpusē es sasveicinājos un pārmiju pāris vārdus ar kādreizējo veselības ministres biroja vadītāju, kura tagad strādā farmācijas kompānijā, nekādā veidā neliecina par ierašanos kopā vai angažētību. /../ Tāpat pastāvīgā Saeimas žurnālista akreditācijas karte man ir gadu gadiem, līdz ar to es runājos, “ierodos” un komunicēju ar daudziem deputātiem un ar Saeimas komisijas sēžu dalībniekiem arī privāti. Attiecībā par to, kurus medijus pārstāvu: nepietiks laika, lai šeit nosauktu visus medijus, portālus un blogus, kurus esmu pārstāvējis 22 gadu laikā, tostarp veidojot, publicējot rakstus un intervijas par medicīnas tēmām.

- par ceturto: tā ir mana interpretācija pretenzijas autores rīcības pamatojumam.
- par piekto: publicētajā nesaskatu pretrunu ar A.Muižnieces apgalvoto, jo, pirmkārt, melnās kampaņas uzsākšanu neesmu ierobežojis ar konkrētu datumu un, otrkārt, tas ir mans viedoklis par „masveida” melnās kampaņas uzsākšanas brīdi ar manā rīcībā esošo informāciju un aizdomīgu faktu sakritībām.

Treškārt, nevaru piekrist pretenzijas iesniedzēja viedoklim par Ētikas kodeksa 2.3.punkta pārkāpšanu, jo publikācija ir par „interneta trolli”, nevis Rīgvir. Minētās personas viedokli vairākkārtīgi nesekmīgi mēģināju noskaidrot, ko atspoguļoju arī publikācijā. Vēlos atzīmēt, ka manas darbības, t.sk., arī konkrētā raksta mērķis ir veicināt atklātu diskusiju par sabiedrībai aktuāliem jautājumiem (un, ņemot vērā A.Muižnieces aktivitātes, viņa un viņas darbība ir uzjundījusi sabiedrības interesi) un nodrošināt sabiedrības informēšanu, ko, manuprāt, esmu arī sekmīgi panācis. /../”.

Iepazīstoties ar Austras Muižnieces sūdzību un Kaspara Ūdra skaidrojumu, LŽA Ētikas komisija nolēma sekojošo:

1. Ētikas komisija nepiekrīt, ka Kasparis Ūdris pārkāpis LŽA Ētikas kodeksa 2.2.punktu, jo lielākā daļa no publikācijām minētā ir autora viedoklis, bet rakstā sniegtie fakti ir precīzi, tie atbilst raksta tapšanas brīdī autoram pieejamajai informācijai. Turklāt sūdzības iesniedzēja neapstrīd, ka ka nav profesionāle medicīnas jomā, ne to, ka viņai bijuši nenomaksāti parādi valstij. Ja sūdzības iesniedzēja būtu atsaukusies K.Ūdra aicinājumam sniegt atbildes uz jautājumiem, tad viņam būtu iespēja minēt arī to, ka sūdzība Veselības inspekcijā iesniegta, minot iesniedzēja personas datus, gan arī faktu, ka iesniedzējas parādi ir nomaksāti.
2. Ētikas komisija nepiekrīt, ka Kasparis Ūdris pārkāpis Ētikas kodeksa 2.3. punktu, jo publikācija ir viedokļa raksts, tas arī ievietots atbilstošā medija sadaļā, ļaujot atpazīt, vai tā ir faktos balstīta žurnālistika vai žurnālista komentārs. K.Ūdris ir izmantojis visus viņam raksta tapšanas brīdī pieejamo citu pušu informāciju - publikācijā ir precīzi minēts gan tas, ka Veselības inspekcija uzlikusi administratīvo sodu zāļu ražotājam, gan ka konkrētais

medikaments ir iekļauts valsts kompensējamo zāļu sarakstā tieši ādas melanomas ārstēšanai.

Bet viedokļu daudzveidība K. Ūdra publikācijās varētu būt izvērstāka, ja Austra Muižniece būtu atbildējusi uz K. Ūdra jautājumiem un viņš savā rakstā varētu iekļaut arī viņas skatījumu.

3. Ētikas komisija nepiekrīt, ka Kaspars Ūdris pārkāpis Ētikas kodeksa 2.5. punktu, jo sūdzībā izteiktas tikai aizdomas un pieņēmumi, nesniedzot nekādus nopietnus faktus. Sarunāšanās ar uzņēmēju pārstāvi nevar būt pierādījums angažētībai vai sabiedrisko attiecību pakalpojuma sniegšanai. Lai pierādītu K. Ūdra angažētību būtu neieciešami dokumenti un patiesas liecības, bet LŽA Ētikas komisijas rīcībā tādu nav. Arī K. Ūdris savā skaidrojumā noraida iesniedzēja pieņēmumu, ka publikācijas iniciējis Rīgvir ražotājs.

LŽA Ētikas komisijas locekļi: A. Rožukalne, A. Kučs, S. Lasmane, A. Tomsons, I. Jaunalksne, I. Alberte, A. Krauze